

VAN VÁLASZTÁSUNK? AZ AUTIZMUSELLÁTÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS SZÜLŐI SZEMMEL – SZISZTEMATIKUS SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

MSZ-1

Németh Vivien, Stefanik Krisztina

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar; MTA-ELTE Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport

Kulcsszavak: autizmusellátás; szülői perspektíva; minőségmegítélés

Az autizmussal élő gyermekek és felnőttek számára a megfelelő oktatáshoz, foglalkoztatáshoz és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés sajnos nem kézenfekvő. Pedig az autizmusbarát környezet a hétköznapiok bármelyik színterén és bármely életkorban jelentősen hozzájárul valamennyi szereplő pszichológiai jóllétéhez. A családok gyakran találják magukat kész helyzet előtt, a választás, mérlegelés lehetősége nélkül, és ez komoly stresszt okozhat a szülőknek és autizmussal élő gyermekeiknek egyaránt (MASZK, 2020). Szisztematikus szakirodalmi áttekintésünk célja, hogy feltárjuk az autizmussal élő, iskoláskorú gyermekek és felnőttek szüleinek perspektíváját két fő kérdés mentén: (1) Milyen támogató és akadályozó tényezőket látnak gyermekeik ellátáshoz, szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatban? (2) Milyen szempontok vezetnek őket a különböző szintereken elérhető ellátások minőségének megítéléséhez? A szakirodalmi kutatómunkát a PRISMA irányelvek (Page et al., 2021) alapján végeztük. Négy adatbázisban, az utóbbi 20 évben (2002–2022 között) megjelent, angol nyelvű, peer-reviewed folyóiratokban publikált, releváns, empirikus tanulmányokra fókuszáltunk. Összesen 9595 találatot kaptunk, melyből a duplumok eltávolítása után a beválogatási és kizárási kritériumok alapján 151 tanulmányt vontunk be az elemzésbe. Annak ellenére, hogy sokszínű kulturális közegből és eltérő ellátórendszerekből származnak a tanulmányok, az ellátásokhoz való hozzáférést támogató és akadályozó tényezők tekintetében az eredmények igen hasonlóak, az ellátás egyenetlenségét tükrözik. Meghatározó a lakóhely, a szocioökonómiai státusz, az elérhető információk minősége, a szülői érdekérvényesítő képesség, a megbízható diagnózishoz való hozzáférés, illetve az autizmussal élő gyermek/felnőtt egyedi képesség- és viselkedési profilja. A különböző ellátások, szolgáltatások minőségének megítélésében kiemelkedő fontosságú szülői szempont a szakemberek és szülők közötti együttműködés, az autizmussal élő gyermekek, felnőttek pszichológiai jólléte, s ezen belül is a boldogság, az értelmes napi tevékenységek és a befogadó közösség.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Tantárgy-pedagógiai Kutatási Programja, illetve Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.